

Glücklich, Julius

Závěrek zřízení zemských

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 474-476

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126599>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

v to nepotahují, nýbrž v své míře zůstávají. A potud více mimo to žádných takových šuldpryfův aby užití nemohli, pod pokutou v témž zřízení zemském Z I položenou. *Část a ostatek artykule z 1614, předcházející část přímo přejatou, zní:* A kdež jest se také svolení sněmovní stalo na sněmě léta Páně tisícého pětistého devadesátého šestého ve čtvrtek po svatě Lidmile, aby židé při artykuli zřízení zemského Z I s strany půjček na listy a rejstra neužívali, než což by již po ten den kdo od židů pořádně koupil aneb se u nich beze všeho fortele a oklámání v summu hotovou vzdlužil, na to jim jedena každý šuldpryf obyčejný učiniti moci bude. Vedlé kteréhožto šuldpryfu oni toliko sami židé před ouřad nejvyššího purkrabství pražského poháněti a týchž dluhů se dosuzovati a jich sobě tak dobývati že moci budou, jakž týž artykul to v sobě obsahuje a zavírá, což vše do milostivé vůle J. Mti. císa. a stavů království tohoto že státi a trvati má, snešeno jest.

I poněvadž jest se tomu vyrozumělo, že dotčení židé s těmi šuldpryfy, prodají a dluhy svými dosti nenáležitě s ubližením a zavedením mnohých věkol jdou, protož stavové se tak snesli, aby týž artykul sněmovní nadepsaný jim povolený ihned minul a na potomní časy užíván nebyl, nýbrž toho, co se židů a půjček jich dotýče, aby při vyměření zřízení zemského Z I zůstaveno bylo. Věak kteříž by židé před zavřením tohoto sněmu jaké takové pořádné šuldpryfy měli anebo z nich již do soudu purkrabského pohnali, těch aby užití mohli, neužívajíce při tom tíž židé žádných fortelův a obmyslův.

⁴ *Tato část jest upravená první část tisku 1664.*

a V. Budovcem po straně v B: 63.

Závěrek zřízení zemských^a.

Z II*.

Páni a vládyky soud zemský i jiné soudy mají tak držeti a souditi na své přísahy spravedlivě a na toto zřízení zemské, jakož od starodávna bývalo a jakž za spravedlivé poznají. A tu bude moci každý nálezý před týmž soudem ukazovati k své při tak, jakož od starodávna bývalo. A vedlé toho zřízení, kteréž jest v těchto právicích napsáno, má tak každý poháněti i po rozsudku anebo po právu stáném právo vésti tak, jakž toto zřízení ukazuje.

* *Nezměněn.*

a V. Budovcem v B po straně: 64.

Z III*.

Na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě pražském léta Páně MDXLI^o v pondělí po sv. Barboře¹, jest zřízeno: Což se cizích nálezuov z desk zemských pohořalých, kteréž jsou lidé^a ku přem

a potřebám svým před všemi soudy ukazovali a na ně se táhli, dotýče, ty se všechny tímto svolením našim ke všem souduom ukazovati^b zapovídají, krom těch, kohož by se vlastně v tom, kdož při má, dotýkalo^c. Neb mnohý maje vapis cizího nálezu z desk zemských pohořelých^d k své při neb přem podobný by ukázal neb ukázali a druhý nemaje desk před rukama, aby k své potřebě zase proti tomu nález potřebný sobě vyhledati dáti a ukázati mohl, v tom by obmeškán byl, ješto skrze to a pod tím zpuosobem páni soudce zemští zatmění lidských spravedlností k rozsouzení míti by mohli. A protož aby Jich Mt. podlé povinností závazkuov svých jednomu každému spravedlivě rozsudky činili podlé jednoho každého průvodu práva a zřízení zemského.

* *Nezměněn.*

^a kdo *Sněmy české I.*

^b pokazovati *Sněmy české I.*

^c však bez újmy J. Mti. král. spravedlivosti v té při, kterúz již s Kašparem Pflugem prvé J. Mt. král. začatu míti ráčí následuje v *Sněmech I.*

¹ 5. prosince — viz *Sněmy české I.*, str. 526.

Z III.

S krále J. Mti. volí na sněmu obecním knížata, páni a rytířstvo v těchto zřízeních a deskách, což nahoře psáno stojí, za právo jsou našli a utvrdili, a tím hýbáno nemá býti od nížádného člověka bez vědomí J. král. Mti. a hlasu panského a rytířského. Neb panský a rytířský stav měl jest vždycky vůli a svobodu s volí krále J. Mti. na obecním sněmu práv svých přičiniti anebo ujíti. A též zase ještě oba dva stavové svobodu sobě pozuostavují, oč by se kolivěk ta dva stavy na obecním sněmu svolili, budou moci práva svého s volí J. Mti. král. sobě přičiniti anebo ujíti.

A též o soudu zemském anebo o jiných soudech, oč by se s volí J. Mti. král. svolili, že budou moci za právo ustanoviti. Než což se předešlých věcí dotýče, ty se mají tak vykonati, jakž jest prvé svoleno a za právo bylo ustanoveno. Než které by věci nastaly již po vyhlášení vůbec těchto práv^a, ty podlé těchto napravených práv jíti a jedni k druhým se tak zachovati mají.

Tato práva a zřízení zemská království českého dokonána a vytištěna jsou nákladem urozeného a sta-

tečného rytíře pana Volfa z Vřesovic na Doubravské Hoře, Teplici a Krupce etc., J. Mti. císař. rady, „najvyššího písaře v království českém a presidenta v zřízené komoře v témž království českém“¹.

^a (a jmenovitě od nejprv přístích Suchých dní postních, totižto když se psáti bude léta etc. LXV°) *škrtnuto v A i v B.*

¹ *Ponecháno, ale jistě bylo by v definitivní úpravě nového zřízení zemského znělo jinak.*

[B rukou β]:

NB. Nezapomínati na ten artykul z sněmu 1610 O plavení dříví a zadržování i uplynutí jeho folio 98¹. Item 75 folio 99 z artykule O plavbě po Labi a řekách². Item O škodné dřeva plavení v klaptech³.

¹ *Z tohoto artykule již důležitá část převzata jako L LI nový. Zbývající přední část zní:* Jakož také nemalé stížnosti stavové s strany dříví zastavování, kteréž se po vodách plaví, a zvláště sem ku Praze, že to Pražané i jiná města, též i některé osoby z stavu panského neb rytířského zdržují a zastavují, mají: I poněvadž J. Mti. císař. jakožto králi českému ke všelijakým potřebám všelijaké dříví napřed skupovati dáti vždycky od starodávna spravedlivě náleželo a náleží, to při tom zůstatí má. Však poněvadž mnozí z stavův sobě ztěžují, že lidem poddaným jich dříví strženého dosti dlouho paušrejber platiti zanedbává, takže mnozí na čtvrt, půl léta i do roka pro záplatu na něj nacházeti skrze to k velikým outratám a škodám i o živnuštky své přicházeti musejí: protož když by týž paušrejber od koho dříví koupil a stržil, aby ihned ode dne stržení, ano i vyznamenání, kteréž se ihned při stržení bez odkladů vyznamenatí má, též dříví v osmi dnech zaplatiti povinen byl. A nebylo-li by zapláceno v tom čase, každý své dříví, komu by chtěl, prodati a odbyti aby mohl a mimo vlastní potřebu ke dvoru J. Mti. císař. paušrejber více dříví znamenati a jinému zase pouštětí a dříví ku Praze zplaveného déle mimo osm dní zdržovati a zastavovati nemá. Pakli by se co toho stalo a na něho vyhledalo, že pod jménem J. Mti. císař. dříví k potřebě J. Mti. císař. znamenajíc a stržíc pod tím je jinému, buď pro zisk neb pro přátelství by pustil, prodal a odbyl, tehdy stavové dávají tu moc soudu zemskému, aby to k nápravě přivedli, a veť by jemu to obráceno býti mělo, uvážili.

² *V deskovém zápise tohoto sněmu 1575, drž. a zavř. v outery po sv. Matouši evangelistu Páně (27./9.) jest vedle nadpisu O plavbu po Labi a řekách v zemi připsáno: 18 — To do zřízení zemského. Viz Sněmy české IV, str. 294.*

³ *Viz artykule téhož sněmu 1675 s nadpisem O škodné dříví pouštění v klaptech, Sněmy české IV, str. 295. Oba poslední artykule neotiskují zde, poněvadž jsou v přístupné publikaci Sněmů českých IV; oba asi měly přijíti za L LI nový.*